Voorbij het label

Of toch niet?

Annelies Aerts – Docent/Inclusiecoördinator

AL ANXIETY

“Zoek het probleem achter het etiket”

14 februari 2019 • 6 minuten lezen

ADHD, dyslexie, dyscalculie, ASS … Het wordt in de klas bijna zoeken naar een kind zonder label. “Nochtans is zo’n etiket niet altijd zinvol,” zegt professor psychoanalyse Stijn Vanheule (UGent).

Een andere kijk op autisme: geen labels, minder drempels

Lang is autisme vooral bekeken door een medische bril. Sinds enige tijd maakt een ander perspectief opgang: autisme als uiting van neurodiversiteit.

Zonder diagnose geen hulp? Pano onderzoekt "jacht" op autisme- en ADHD-labels in onderwijs

‘Misschien zijn niet de “labels”, maar een verkeerd beeld van autisme en ADHD het probleem’

Het aantal autismediagnoses zit in de lift. Daar zijn verschillende redenen voor, maar mensen krijgen het label niet altijd terecht opgeplakt. Dat is niet zonder risico. ‘Een foute diagnose kan tot een foute behandeling leiden.’

Voordelen?
Nadelen?
Deel van diagnostisch proces; afstemming aanpak
Acceptatie/begrip
Gemeenschappelijk begrippenkader
Medisch perspectief
Individualiseren van problemen
Proces stopt vaak bij ‘label’

Decreet leersteun

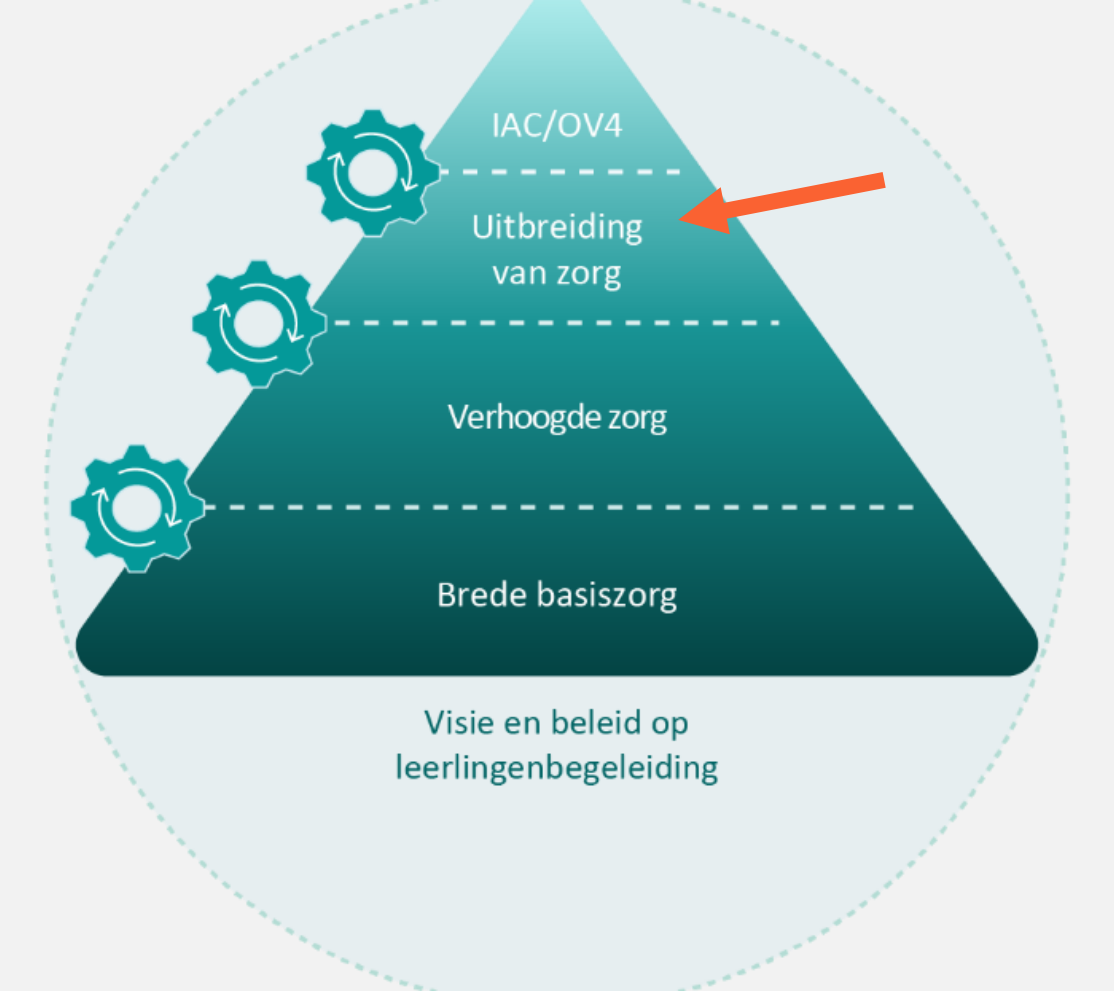

- = Basis- en secundair onderwijs
  - M-decreet
  - Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving (VN-verdrag, 2006).

= Afstemmingsprobleem

ICF - kader

- Bio- psychosociale visie
- Sterktes/Zwaktes

Analyse, diagnostiek, advisering en begeleiding richten zich **op wat een leerling nodig heeft (aanpak)** om een doel te bereiken **in plaats van wat een leerling heeft (diagnose, stoornis)**. Het gaat daarbij om wat deze leerling, van deze ouders, in deze klas, bij deze leerkracht op deze school de komende periode nodig heeft om doelen te bereiken

(prodia, 2023)

Kwaliteitscentrum Diagnostiek

- Diagnostiek ≠ classificatie
- **Handelingsgerichte** diagnostiek opgenomen in Algemene Intersectorale Richtlijn Diagnostiek (AIRD)

Handelingsgerichte diagnostiek is erop gericht om een geïndividualiseerd advies naar toekomstige hulpverlening uit te brengen en vertrekt dan ook steeds vanuit de indicerende vraagstelling. ‘Hoe kan deze persoon het beste geholpen worden’ is het uitgangspunt van het diagnostisch proces. Onderkennende en verklarende diagnostiek kunnen aangewend worden in functie van de indicatieanalyse, maar vormen geen doelstelling op zich (AIRD, 2020).

Dus voorbij het label?

Inclusief onderwijs

Universal design – Universeel ontwerp

- VN- verdrag
  - Afstemmingsprobleem
  - Artikel 24 - Inclusief Onderwijs
  - Universal design

Art. 2 Definitions- VN verdrag

"Universal design" means the design of products, environments, programs and services to be usable by all people, to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialized design

Universal design ook in onderwijs

Onderwijs heeft de opdracht curricula te ontwerpen die universeel ontworpen zijn. Door vooraf mogelijke barrières in het leerproces weg te werken, kunnen scholen meer optimale leerkansen creëren voor alle leerlingen. Het breed ontwerpen van lessen en het toegankelijk maken van leerinhouden voor iedereen wordt “**Universeel Ontwerp**” of “**Universal design for learning**’” (afgekort UDL) genoemd

https://www.arteveldehogeschool.be/nl/over-udl

Decreet leersteun

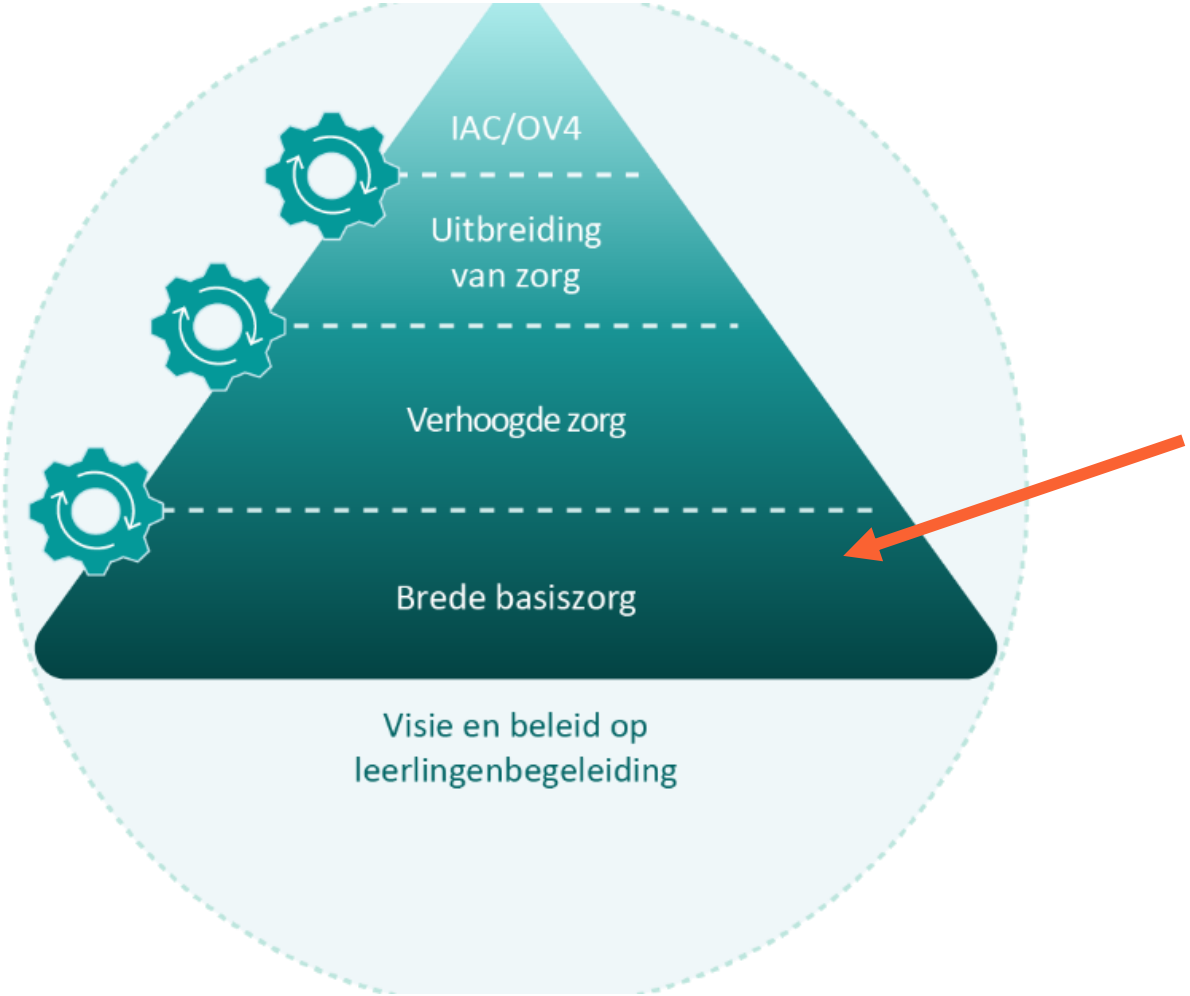

Wat is het doel?

Een krachtige leeromgeving creëren die tegemoet komt aan de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van een diverse groep leerlingen.

www.prodiagnostiek.be

Hoger Onderwijs?

Voorbeeldjes Toegepaste Psychologie

- Doorheen de opleiding wordt er gebruik gemaakt van een **variatie aan evaluatievormen** (bv. Schriftelijke examens met open vragen / multiple choice, mondelinge examens, rollenspelen, papers, groepsopdrachten,..).
- **Inclusieve examentijd** voor schriftelijke examens: Een schriftelijk examen duurt standaard 2 uur waarbij alle studenten 30 minuten uitlooptijd krijgen (*tenzij er een tijdscomponent in het examen vervat zit, bv. Practicum 1; hiervan zal je steeds in de loop van het semester verwittigd worden via de Canvasruimte van de cursus)*
- **Inclusief examensjabloon** voor alle schriftelijke examens. Hierbij wordt aandacht besteed aan de bladspiegel, een inclusief lettertype, …
- Gebruik van **standaard-oordopjes** (zonder microfoon of audiomogelijkheden) is voor iedereen toegestaan. Let op: Het dragen van een hoofdtelefoon, oortjes, … mag niet en leidt automatisch tot een vermoeden van fraude, waardoor de procedure aangaande onregelmatigheden in werking treedt.
- …

Of toch niet?

Redelijke aanpassingen

Recht op redelijke aanpassingen

"Een redelijke aanpassing is een **concrete maatregel**

die de **beperkende invloed** van een **onaangepaste omgeving** op de participatie van een persoon met een handicap kan **neutraliseren**."

Protocol betreffende het begrip redelijke aanpassingen in België, 19-07-2007, art.2

Universeel ontwerp vs Redelijke aanpassingen

Verhouding redelijke aanpassingen tot inclusieve maatregelen

De implementatie van inclusieve maatregelen kan beschouwd worden als een **uitvoering van de plicht tot universeel ontwerp en systeemtoegankelijkheid**. Tegelijk zullen hogescholen en universiteiten met de inclusieve maatregelen ook **de redelijke aanpassingsplicht faciliteren** zodat studenten met een beperking gemakkelijker toegang hebben tot onderwijs en evaluaties en minder nood meer hebben aan een individuele redelijke aanpassing.

Ook al beogen de twee verplichtingen **hetzelfde doel**, i.c. de inclusie te bevorderen, is het belangrijk om het **onderscheid tussen de twee verplichtingen** voor ogen te houden. Beide verplichtingen zijn verschillend: ze hebben **een andere invalhoek en uitwerking**. **Tabel 2** synthetiseert de belangrijkste verschillen tussen beide systemen.[54]

Systeemtoegankelijkheid	Redelijke aanpassingen
• Gericht op *groepen*	• Gericht op *individuen*
• *Ex ante* reflectie over het systeem, vooraleer verzocht wordt een aanpassing door te voeren. • Invoering algemene toegankelijkheids-standaarden.	• *Ex post*, als blijkt dat een individuele aanpas-sing toch nodig is om het systeem toegankelijk te maken, bijvoorbeeld voor iemand met een medische aandoening.
• *Graduele/progressieve* implementatie.	• *Onmiddellijk toepasselijk (ex nunc)*, vraag onder-zoeken als deel van het discriminatieverbod.

Tabel 2 - Verschillen tussen twee verplichtingen (Spinoy & Willems, 2019)[55]

www.siho.be

Art. 2 Definitions- VN verdrag

"Universal design" **shall not exclude** assistive devices for particular groups of persons with disabilities where this is needed"

Redelijke aanpassingen waar nodig

Waar competenties niet in het gedrang komen

Voorbeeldjes RA binnen de opleiding TP

- Gebruik van voorleessoftware
- Lokaal met beperkt aantal studenten bij examens
- Praktische hulp van persoonlijk assistent
- Aanpassingen van examenvorm

Meerwaarde handelingsgerichte adviezen

- Sterke/zwakte profiel
- Welke hindernissen ervaart de student
- Wat kan de student hierbij helpen

→ Op maat van de student!

Annelies Aerts

annelies.aerts@thomasmore.be